

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig
Salisburgi, 1693

6. De Judæis, Saracenis, & eorum servis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

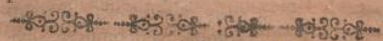
gat is. ad quem talem licentiam vel professuram concedere pertinet. Quia tamen professura liberalium artium ex se non est aliquid spirituale, imò nec ipsius Theologiæ, quatenus dicitur scholasticus est, qui ut in schola proponitur, non ordinatur principaliter ad salutem animæ, sed ad instructionem potius & eruditionem discipulorum, & ita actus naturalis est, licet ex consequenti illa doctrina à discipulo accepta ad salutem animæ accommodari possit, idè plerisque placet, hanc exactionem pro licentia docendi esse tantum jure Ecclesiastico tanquam inconvenientem prohibitam, non autem propriè Simoniacam, nisi eo casu, quo Praeatus Ecclesiasticus, cui ex officio competit professuram aliquam unà cum beneficio conferre, pro licentia docendi à beneficiato aliquid specialiter exigat.

Non autem prohibetur in hoc tit. quin Professores possint erigere congruam mercedem & stipendium pro sua doctrina, cum illi possent, tamen doctrina inter spiritualia reputaretur, sicut in tit. de Simonia de Clericis diximus, qui pro lectione Missarum, vel alijs servitijs spiritualibus honestum stipendium habere possunt. Nemo enim, teste Apostolo 1. ad Corinth. 9. suis stipendijs vivat, & qui seminat spiritualia, metere potest temporalia: peccabunt tamen Professores artium contra iustitiam commutativam, si habentes sufficiens stipendium insuper aliquid à discipulis exigant, nisi liberaliter offeratur, vel extraordinarium laborem aut instructionem, ad quam ex pacto stipendiali non tenentur, eis impendant, sicut tradit Panorm. inc. quia nonnulli hoc tit. num. 3. sed

Inquit: si pro licentia docendi non licet exigere pecuniam, quomodo ergo pro gradu Magistris & Doctoratus ab Universitatibus exigatur, cum tamen in tali

gradu Principale sit docendi, & interpretandi licentia.

10. In gradu Magistris vel Doctoratus 10 plura posse considerari, quæ sunt pretio æstimabilia? ut primo, labor & incommoditas examinantium, approbantium, & assistentis Universitatis in tali gradu. Secundo Gradus ipse quatenus publicum testimonium scientiæ & doctrinæ, Tertio honor temporalis per gradum collatus. Quarto communicatio privilegiorum gradu annexorum. Ex his ergo titulis merito aliquid pro Gradibus Academicis exigi & accipi potest.

TITULUS VI.
De Judæis, Saracenis, & eorum Servis.

SUMMARIUM.

1. Qui sint & unde dicantur Saraceni?
2. Licetum est tolerare Judæos, & magis tolerentur, quam Hæretici?
3. Non permittitur tamen Judæis novas synagogas aedificare, aut veteres ampliare.
4. Conversatio cum Judæis & Infidelibus quatenus sit prohibita?
5. Judæi & Saraceni à Christianis distincto habitu uti debent.
6. Pæna eorum tam Canonica, quam Civilis, qui illicitum commercium cum Infidelibus exercent.
7. Quales conversatio cum Judæis & Infidelibus licita esse possit?
8. Prohibitum est Judæis tribuere officium vel jurisdictionem inter Christianos.
9. An liceat Infidelibus propter infidelitatem & bellum inferre?
10. Judæi & Infideles ad fidem directè cogi non possunt; indirectè tamen bene, si resistant Evangelii prædicationi.
11. In suis parentibus eorum filij non sunt baptizandi, exceptis certis casibus, qui enumerantur num. 12.
12. Servi & Filij familias ex Judæis vel gentilibus conversi liberantur à potestate eorum.

Ddd ddd 3

Qui-

1 Quinam sint Judæi scilicet adhuc cultores veteris Testamenti, negantes Christum fuisse DEUM, & Redemptorem nostrum, satis omnibus notum est. De *Saracenis* dubitatur quidem, unde propriè nomen & originem acceperint, ac qualis sit eorum religio, traduntque communiter antiquissimi scriptores apud *Cov. Variar. Resol. lib. 4. c. 9.* quòd ab Agar uxore & ancilla Abrahamæ & Ismaele filio ejus descendant (unde & Ismaelita aliquando vocantur) ut verò servilis originis maculam declinarent appellarunt se *Saracenos*, quasi à Sara altera uxore Abrahamæ libera stirpem ducerent; Judæorum quoque ritus imitati sunt. Interim in præfenti Tit. comprehendi omnes Mahometica secte adhaerentes, sive sint Tyrcæ, sive Persæ, Tartari, Ægyptij, aut similes, scribit Barb. *in c. 6. h. r. n. 3.* & etiam alios Paganos, seu quoscunque Infideles intelligi, vult Zoëf. *cod. tit. n. 3.* Porro in materia hujus tit.

2 *Quæritur I.* An licitum sit Christianis Principibus, ut in suis terris tolerant Judæos?
R. Affirmativè, quia ritus Judaici Evangelicam veritatem adumbrant, & gens Judaica, quæ ita constanter suam progeniem, & traditiones suas à Moyse & Patriarchis derivat, testimonium assiduum præbet sacrae Scripturae, ne ab Atheis hominibus tanquam figmentum noviter excogitatum explodatur; eaque de causa planè credibile est, quòd Deus gentem Judaicam non penitus deleri, sed toto orbe dispergi voluerit. Patrichè D. August. *contra Faustum c. 23.* inquit: *quid est aliud hodie gens ista, nisi quaedam serinitaria bajulans legem & Prophetas ad testimonium assertionis Ecclesie, ut nos honoremus per Sacramentum, quod illa nuntiat per literam.* Cur autem minus tolerantur Hæretici, imò *in c. excommunicamus. 13. §. moneantur. de Hæreticis,* omnes Principes sæculares jube-

antur, expellere ex finibus suis hæreticos. Ratio est, quia majus perverisionis periculum inducunt hæretici, quam Judæi, cum verò dicitur sit, aliquem ex Christianis ad Judæum tranfite. Dein Ecclesia potest in penam heresis hæreticos possessionibus suis tantum rebelles subditos privare: quia semper baptismum intra fidelium Christianorum Ecclesiam receperit, & consequenter deus Pontifici, utpote ejusdem Capiti, subdit sunt; Judæi verò & ceteri Infideles nonquam per baptismum intra Ecclesiam receperit; propriè ejus subditi non sunt, licet Apostolo *1. ad Corinth. 1. c. 12. Quæritur hi est de illis, qui foris sunt* hoc est extra Ecclesiam) judicare? & periret eorum sola infidelitatem, nisi aliter culpa accidant suis bonis spoliari non possunt, ut mox dicemus.

Interim tamen quia nimia Judæorum in locis Christianis abundantia non caret periculo apud rudem plebem, nec convenit tanto vigore permittantur ritus Judæorum frequenti blaphemia Christiani nominis, idè statuit summus Pontifex *in c. compulsi. 7. h. tit.* ut Judæis quidem permittatur veteres Synagogas ab antiquis temporibus obtentas restaurare, non autem novas edificare, vel altiores, ampliores, aut pretiosiores reddere.

Quæritur II. An & quatenus Christianis prohibita sit conversatio cum Judæis & Infidelibus?

R. Tum ad charitatem Christianæ Religionis conservandam, tum ad cavendum perverisionis periculum prohibetur Christianis, ne assidua familiaritate cum Infidelibus, præsertim verò cum Judæis, sicut in specie interdicitur, ne aliquis Christianus in eadem domo cum Judæo habitet, ne Judæo Medico utatur, Judæorum carne comedat, in eodem cum ipsis convivas

balneo versetur; ne quisquam Christianorum Judæo continuo serviat, nisi locando operas ad modicum tempus; ne nutrices Christianæ nutriant Judæorum infantes intra ipsorum domum; ne Christiani & Judæi vel alij infideles conjugia inter se ineant, prout hæc omnia habentur per plura *cc. in causa. 28. q. 1.* Præterea ut inter Christianos & Judæos sit distinctio, & Christiani leant Judæorum evitare consortium, mandat Pontifex *in c. in nonnullis. 15. b. t.* ut Judæi & Saraceni utriusque sexus in terris Christianorum debeant uti habitu, per quæ Christianis discernantur, & illis diebus, quibus singulariter celebratur memoria Domine Passionis, non debeant in publicum prodire.

Specialiter verò prohibitum est Christianis, ne tempore belli inter infideles & Christianos, quarumcunque rerum cum infidelibus commercium habeant, sub pena excommunicationis late sententiæ, *c. quod olim. 2. b. t.* Estque hæc excommunicatio reservata summo Pontifici circa eos, qui vel tempore belli, vel extra bellum cum Christianis equos, arma, ferrum, naves vel ligno navium vendunt, vel quoquo modo infidelium bella adjuvant auxilio vel consilio, & insuper talia facientes rerum suarum dominio privantur, fiuntque capientium servi, infames, intestabiles ad omnes actus legitimos, nec absoluntur ab excommunicatione, nisi torum, quod ex damnato commercio perceperint, & tantundem in subsidium terræ sanctæ de suo transferint. Quod si solvendo non fuerint, alijs gravibus poenis alteriorem aliorum subijci debent, *c. 11. a quorundam. 6. c. significavit. 11. & c. ad liberandum. 17. Bulla Cæna. b. t. casu. 7.*

De Jure civili merces prohibita, quæ deservire possunt ad bellum, Barbaris vendentes puniuntur poenâ capitali, & confiscatio-

ne honorum, *l. 2. Cod. Quæ res exportari a bonis.*

Queritur III. Utrum sint aliqua causa, quæ conversationem cum Judæis & infidelibus a culpa exculent? *re.* Principaliter tantum illam conversationem prohibitam esse cum infidelibus, quæ fit per modum societatis & familiaritatis, vel aliunde assidua & diuturna est. Quare qui casu cum Judæo in eodem convivio vel balneo convenit, non tenetur ab eodem declinare. Item in illis locis, ubi Judæis conceditur mercaturam exercere, consuetudo declarat, licitum esse cum ipsis contractus emptionis, permutationis, aut similes celebrare. Denique sicut in omni lege aut transgressione excusat magna necessitas corporalis aut spiritualis, ita etiam hic non est culpandus, qui ex necessitate famis cum Judæis manducat, qui Judæo medico utitur, si alius curando morbo idoneus haberi nequeat, qui sperans conversionem infidelis, cum eo familiaris conversatur.

Queritur IV. An Judæis vel infidelibus possit à Principe concedi officium, vel jurisdictio aliqua in Christianos, *re.* Id utroque Jure esse prohibitum, quia sub tali prætextu Infideles Christianis plurimum sunt infesti. *c. cum sit. 16. b. t. & l. ult. Cod. de Judæis.* Unde si Princeps velit aliquos redditus suæ Provinciæ vendere Judæis, debet pro collectione istorum reddituum præficere Christianum, *cap. penult. b. t.*

Queritur V. An liceat Infideles bello expugnare propter infidelitatem, idololatricam, aut alia eorum peccata contra jus divinum? Comuniore sententia id negat cum Mol. de Just. & Jure. tract. 2. disp. 107. quod deficiat jurisdictio, sine qua non datur criminis punitio, ne aliunde tales infideles subditi fuerunt Magistratui Christiano, vel injuriam intulerint Christianis, aut alijs inno-

innocentibus, verbi gratia eos occidendo, immolando &c. juxta illud *Proverb. 24. v. 11. Erue eos, qui ducuntur ad mortem &c.* Verum affirmativa sententia videtur admodum probabilis, quam nonnulli docent apud *Molin. d. loc. n. 1.* maxime si consensus Pontificis accedat, cujus est defendere Divinum Jus, eique ratione peccati jurisdictio competit in omnes, si enim licet vindicare injuriam homini illatam, quare non etiam Deo illatam per idololatriam? sicut ea de causa olim Judæis permixtum fuit, multas gentes delere, ut in SS. literis habetur.

10 *Quæritur VI.* An Judæi & Infideles cogi possint ad fidem Catholicam, aut liberi eorum in vitis parentibus baptizari?

¶ I. Quamvis infideles, qui per baptismum nunquam de jurisdictione Ecclesie facti sunt (secus de hæreticis, ut Tit. proximo dicemus) ad fidem cogi directe nequeant. *e. sicut judæi. q. b. 1.* nisi aliquando indirecte, negando illis habitationem in terris Christianorum; priusquam se converterint: si tamen prædicatoribus Evangelij restiterint, aut licentiam prædicandi denegarint; plerique fatentur, licere tunc infideles etiam bello cogere & expugnare propter injuriam, quam inferunt Evangelio, dum ejus prædicationem, quæ ex mandato Christi toti mundo debet innotescere, impediunt.

11 ¶ II. Filij Judæorum & infidelium in vitis parentibus ordinariè baptizandi non sunt: quia nec sine injuria parentum ab ipsis abstrahi, nec sine periculo perversionis & injuria baptismi ipsis relinqui, vel restitui possunt. Ita communiter cum S. Thoma. 2. 2. q. 10. n. 12. tradunt DD.

12 Exciipiuntur tamen aliqui casus, ut I. si infans in articulo mortis, adeoque extra periculum perversionis constitutus sit. II. si semel à parentibus filius abstractus ijs amplius restitui non possit, ut quia mortui sunt &c. III.

si unus ex parentibus consentiat, altero consentiente, consentientis voluntas tantum iustior in favorem prolis præferenda est, si prolem ad usum rationis pervenisse, aut ex quibusdam indicis probabiliter cogi possit, quia in illis, quæ ad salutem animæ pertinent, homo à parentibus non dependet. V. denique, si liberi infidelium perpetuamente sint, etiam in vitis parentibus (quæ à quibus propter amentiam perverti possunt) in fide Ecclesie baptizari possunt, ut omni remedio animæ destituantur.

Quæritur VII. Quid juris, si servus filius familias alicujus Judæi vel Infidelis, & sua sponte fidem Catholicam accipiat?

¶ I. Tales servos hoc ipso liberos tenentur enim Judæorum licet Christiani servum possidere. *c. 1. & 2. h. q. 1. c. d. de Christianum mancipium hæreticus vel Judæus: vel Paganus habet. Ca. ea filios familias infidelium ad fidem converti refert Joan. Honor. b. 7. n. 24. Item Paulum III. ut hoc ipso liberati à patris potestate legitima & alia omnia bona sui contententia, & prius à patre possessa, erant in vitis parentibus, tenere & possidere valeant, ita ut nihilominus jura suarum, cognationis & successionis retineant. Item si quæ à parentibus ex usuris, aut quomodo libet male acquisita sint, & nesciantur veri domini, quæ restitui debent, idem Pontifex Paulus concessit, ut apud filios ad fidem converti remaneant; eum alias pijs cautis applicandi forent.*

TITULUS VII. De Hæreticis,

SUMMARIA.

1. Quid sit hæresis, & quod in ea requiratur periculum?